

Vedenie  
02.04.2025

## Stratégia otvorenej vedy STU v Bratislave

- Predkladá: **prof. Ing. Ján Híveš, PhD.**  
prorektor
- Vypracoval: **PhDr. Kvetoslava Rešetová, PhD.**  
Centrum vedy a VV spolupráce
- Zdôvodnenie: V súlade s aktivitami útvaru.
- Návrh uznesenia: Vedenie STU schvaľuje predložený materiál
- A) bez pripomienok
  - B) s pripomienkami

## STRATÉGIA OTVORENEJ VEDY STU V BRATISLAVE

### Model inštitucionálnej stratégie otvorenej vedy STU

#### 1. Preambula

1. **Slovenská technická univerzita v Bratislave (ďalej len STU v Bratislave)** rozvíja vedu a šíri vedomosti v prospech spoločnosti prijímaním postupov otvoreného, reprodukovateľného a zodpovedného výskumu.

2. STU v Bratislave uznáva „otvorenosť“ ako jeden z hlavných princípov a zaväzuje sa propagovať ju o. i. podnecovaním a podporovaním výskumných procesov a nástrojov, ktoré zlepšujú spoluprácu, umožňujú vytvoriť nové pracovné postupy a sociálne väzby, stimulujú rozširovanie vedomostí, dostupnosť a opätovné použitie výsledkov výskumu, podporujú otvorený prístup k publikáciám a dátam a budujú nevyhnutnú infraštruktúru na podporu otvorenej vedy. V súlade s princípmi otvorenosti STU v Bratislave prijíma nasledujúcu stratégiu:

#### Článok 1. Všeobecné zásady

1. Cieľom inštitucionálnej stratégie otvorenej vedy STU v Bratislave je vytvoriť priestor pre prístup k výstupom výskumu financovaného z verejných zdrojov za účelom zvýšenia viditeľnosti vedeckých výstupov, a tým ich dopadu na rozvoj spoločnosti.
2. Sprístupňovanie a šírenie výsledkov vedecko-výskumnej činnosti patrí medzi prioritné úlohy STU v Bratislave ako verejnej výskumno-vzdelávacej inštitúcie.
3. Otvorený prístup k výsledkom výskumu je založený na uznávaní vedomostí a vyplývajúcich spoločenských a ekonomických prínosov ako verejných statkov.
4. Zvýšenie viditeľnosti vedeckých výstupov vyplývajúce z otvoreného prístupu vedie k zvýšeniu vplyvu výskumného potenciálu STU v Bratislave.

#### Článok 2. Cieľová skupina stratégie otvorenej vedy

1. Stratégia otvorenej vedy a otvoreného prístupu sa týka všetkých pedagogických, vedecko-výskumných pracovníkov zamestnaných na STU v Bratislave, vrátane odborných pracovníkov organizácie, študentov a doktorandov univerzity.
2. V prípade, že k financovaniu výskumu prispieva tretia strana, STU v Bratislave sa bude snažiť o presadzovanie princípov otvorenej vedy v čo najväčšej možnej miere, s ohľadom na jednotlivé zmluvné vzťahy.

#### Článok 3. Inštitucionálna zodpovednosť

**STU v Bratislave** je zodpovedná za:

1. Podporu a posilňovanie princípov otvorenej vedy prostredníctvom vzdelávania, školení a aktivít zameraných na zvyšovanie povedomia výskumných pracovníkov a ostatných zamestnancov spolu s poskytovaním nevyhnutnej infraštruktúry a financovania na podporu tohto prechodu. Nadobúdanie zručností v oblasti otvorenej vedy by malo byť neoddeliteľnou súčasťou odbornej prípravy a kariérneho rastu pedagogických, vedecko-výskumných zamestnancov STU v Bratislave, vrátane doktorandov.
2. Používanie unifikovaných trvalých identifikátorov, a to ORCID ID pre jednoznačnú identifikáciu výskumných pracovníkov STU v Bratislave v digitálnom priestore

a identifikátor digitálnych objektov DOI pre jednoznačnú identifikáciu výstupov vedeckej činnosti STU v Bratislave.

3. Podporu pri tvorbe mechanizmov a služieb na ukladanie, ochranu, registráciu, distribúciu digitálneho obsahu a poskytovanie pokročilých nástrojov na vyhľadávanie, navigáciu a otvorený prístup k tomuto obsahu.
4. Začlenenie postupov otvorenej vedy do hodnotiacich kritérií nad rámec samotného otvoreného prístupu k publikáciám a dátam, ako napríklad participácia na projektoch občianskej vedy, využívanie možnosti otvoreného recenzného konania, alebo využívanie a tvorba otvorených vzdelávacích zdrojov a otvorených metód.
5. Monitoring a zhromažďovanie informácií týkajúcich sa finančných nákladov na publikovanie otvoreného prístupu, príp. prostredníctvom zelenej a zlatej cesty, alebo využívania Transformačných zmlúv národného bodu pre otvorenú vedu (CVTI SR v Bratislave), čo umožňuje kontrolu efektivity vynakladaných finančných zdrojov.
6. Vypracovanie a implementáciu politiky verejných licencií, ktorá nariaďuje koherentný a komplexný súbor licencií na zverejňovanie publikácií a dát STU v Bratislave vrátane presadzovania zásad verejných licencií vo vydavateľskej činnosti STU v Bratislave.
7. Tvorbu a udržiavanie komplexnej dokumentácie vo veci práv duševného vlastníctva pre zverejnené výstupy vedy a výskumu.
8. Implementáciu tejto stratégie do akčných plánov a jej evalváciu s cieľom monitorovania efektívnosti a reálneho dopadu prijatia stratégie otvorenej vedy, resp. identifikovanie nedostatkov v prijatých úlohách.

#### **Článok 4. Otvorený prístup k vedeckým publikáciám**

##### **STU v Bratislave:**

1. Odporúča pedagogickým, vedecko-výskumným, odborným zamestnancom a doktorandom univerzity, aby v maximálne možnej miere sprístupnili vedecké publikačné výstupy a vzdelávacie informačné zdroje v režime otvoreného prístupu, a to:
  - a. formou zeleného otvoreného prístupu: uložením do repozitára (alebo iného vhodného úložiska) strojom čitateľnú elektronickú kópiu plného textu (publikovaného článku alebo finálnu verziu zrecenzovaného rukopisu) a súvisiace metadáta pred, počas alebo po publikovaní. STU v Bratislave odporúča, aby plný text publikačného výstupu bol verejne dostupný pod štandardnou otvorenou verejnou licenciou najneskôr do 6 mesiacov po vydaní (alebo 12 mesiacov pre publikácie z oblasti spoločenských a humanitných vied).
  - b. formou zlatého otvoreného prístupu: publikovaním v režime otvoreného prístupu u overených a dôveryhodných vydavateľov spĺňajúcich vysoké etické štandardy vedeckého publikovania. Odporúča autorom využiť možnosti súbežného uloženia publikácie na vhodnej platforme, ak to vydavateľ umožňuje.
  - c. využiť možnosť publikovania bez poplatkov v bonitných časopisoch OA na základe transformačných zmlúv, príp. iných finančných výhod pre STU v Bratislave.
2. Odporúča, aby v prípade publikácií publikovaných bez otvoreného prístupu boli metadáta otvorené a verejne prístupné s cieľom zvýšiť viditeľnosť publikačných výstupov STU v Bratislave.
3. Podporuje svojich zamestnancov, aby si ponechali autorské práva a aby vydavateľom dávali len licencie nevyhnutné na publikovanie s prihliadnutím na sekundárne autorské práva pri publikovaní.

4. Odporúča zamestnancom STU v Bratislave, aby pri výbere časopisov na publikovanie preferovali odporúčania grantových agentúr na publikovanie v režime otvoreného prístupu a do rozpočtov pripravovaných projektov zahrnuli poplatky spojené s publikovaním v režime otvoreného prístupu.

### Článok 5. Otvorený prístup k výskumným dátam

#### STU v Bratislave:

1. Odporúča zamestnancom, aby dáta potrebné na validáciu výsledkov prezentovaných vo vedeckých publikáciách uchovávali v inštitucionálnom repozitári, prípadne v inom vhodnom dátovom úložisku. Výskumné dáta musia byť poskytované s trvalými identifikátormi.
2. Odporúča, aby sa s dátami a službami zaobchádzalo v súlade s princípmi otvorenosti a FAIR (t. j. vyhľadateľné, dostupné, interoperabilné a opakovane použiteľné).
3. Ak dáta nemôžu byť otvorené z dôvodov ochrany súkromia, ochrany práv duševného vlastníctva alebo iných zákonných dôvodov, musí to byť jasné vysvetlené. Vo všetkých prípadoch sa odporúča poskytnúť metadáta zabezpečujúce vyhľadateľnosť výskumných dát.
4. Citlivé dáta sa riadia princípmi FAIR a je nevyhnutné spracovávať ich tak, aby bola zaručená ich ochrana aj v budúcnosti.
5. Podporuje európsku iniciatívu EOSC a v rámci možností svoje výskumné dáta harmonizuje so štandardmi Európskeho cloudu otvorenej vedy (EOSC).
6. Odporúča, aby sa dáta uchovávali po dobu určenú príslušnou výskumnou komunitou.
7. Najnižšia doba archivácie pre výskumné dáta je 10 rokov po pridelení trvalého identifikátora. V prípade, že tieto záznamy musia byť vymazané alebo zničené po uplynutí doby požadovanej archivácie alebo zo zákonných a etických dôvodov, musia sa pri takýchto postupoch zohľadniť všetky právne a etické hľadiská.

### Článok 6. Verejné licencie

#### STU v Bratislave:

1. Pre vedecké výstupy a publikácie (články v časopisoch alebo konferenčné zborníky), ktoré budú publikované v režime otvoreného prístupu odporúča použiť vybranú verejnú licenciu Creative Commons. Použitie verejnej licencie upravuje Autorský zákon č. 185/2015 Z. z. (§ 76).
2. Ak sú výskumné dáta súčasťou databázy alebo súboru dát/datasetu (neštruktúrované dáta), odporúča použiť licenciu Creative Commons Zero (CC0). Toto sa nevzťahuje na dáta, ktoré nemôžu byť verejne prístupné (ako napr. citlivé dáta, ochrana práv duševného vlastníctva a i.)

### Článok 7. Otvorená veda a občianska veda

#### STU v Bratislave:

1. Podporuje projekty občianskej vedy a podľa možností prepája študijné programy a osnovy s týmito projektmi ako jedným z prostriedkov na obohatenie modelov tvorby a obehu vedomostí na univerzite a mimo nej.
2. Zapája študentov do fázy navrhovania takýchto projektov v rámci metódy aktívneho učenia a osobnej odbornej praxe; investuje do internej odbornej prípravy s cieľom

zvyšovať povedomie a budovať kapacity pre účasť študentov na projektoch občianskej vedy; podporuje činnosť študentov ako účastníkov projektov občianskej vedy.

### **Článok 8. Posudzovanie a hodnotenie výskumu**

#### **STU v Bratislave:**

1. V spolupráci s financujúcimi agentúrami, inštitucionálnymi oddeleniami a inými príslušnými organizačnými jednotkami vyvíja rámec na posudzovanie a hodnotenie výskumu, ktorý stimuluje kvalitu výskumu a dobrú prax v zmysle otvorenej vedy. Podporuje hodnotiace postupy v nadväznosti na európsky vývoj v tejto oblasti a prácu pracovnej skupiny Európskej komisie k reforme hodnotenia vedy a výskumu.
2. Vytvára mechanizmy odmeňovania zamestnancov a doktorandov v súlade s princípmi otvorenej vedy (napríklad zdieľanie predbežných výsledkov prostredníctvom verejne prístupných platforiem, používanie otvoreného softvéru a ďalších nástrojov, participácia na otvorených kolaboratívnych projektoch, ako je občianska veda a podobne).

### **Článok 9. Školenia a vzdelávanie**

1. Akademické knižnice a oddelenia vedy STU v Bratislave v spolupráci s inými oddeleniami inštitúcie (ako sú oddelenie právnych služieb, centrá ďalšieho vzdelávania, oddelenie projektov a pod.) zabezpečujú školenia a formy vzdelávania s cieľom propagovať princípy otvorenej vedy a vybaviť pedagógov, výskumníkov, knihovníkov a iný podporný personál nevyhnutnými zručnosťami a odbornosťou. Vzdelávanie zahŕňa osvojenie si zručností nevyhnutných pre publikovanie v režime otvoreného prístupu, informovanosť o verejných licenciách, ako aj správu a uchovávanie výskumných dát.
2. Školenia zohľadňujú potreby rôznych vedných disciplín, sú určené pre rôzne stupne vedeckej kariéry a môžu byť súčasťou internej štruktúry systémového vzdelávania STU v Bratislave.

### **Článok 10. Platnosť stratégie otvorenej vedy**

1. Stratégia otvorenej vedy STU v Bratislave môže byť aktualizovaná každé dva roky.
2. Súčasťou stratégie otvorenej vedy STU v Bratislave sú akčné plány, ktoré v procese implementácie princípov otvorenej vedy do výskumno-vývojového priestoru STU v Bratislave nastavujú ciele a úlohy implementácie, vyhodnocujú výsledky úspešne splnených úloh, stanovujú v rámci realizácie stratégie pre otvorenú vedu ďalšie kroky smerujúce k naplneniu jej opatrení.
3. Stratégia otvorenej vedy STU v Bratislave bola prerokovaná a schválená na zasadnutí vedenia STU v Bratislave.

Schválil [rektor STU]

Účinná od [deň/mesiac/rok]